

Socialdepartementet S2026/01107s.remissvar@regeringskansliet.ses.sl@regeringskansliet.se

Svar på remiss från Socialdepartementet: Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan – Nationella åtgärder för fördelning, omfördelning och inköp vid brist (SOU 2026:22)

Region Dalarna har tagit del av ovanstående remiss. Region Dalarna ställer sig positiv till utredningens förslag och ser dem som både välkomna och viktiga för att stärka samhällets förmåga att hantera kritiska läkemedelsbrister. Förslagen bedöms kunna bidra till en mer robust, samordnad och handlingskraftig läkemedelsförsörjning, särskilt i situationer där frivilliga lösningar inte är tillräckliga.

Tvingande fördelning och omfördelning av läkemedel

Region Dalarna vill framhålla betydelsen av att regionerna involveras inför beslut om tvingande åtgärder, såsom fördelning, omfördelning och returer av läkemedel samt vid bedömning av behov av nationella inköp. Detta är avgörande eftersom sådana beslut behöver grundas i både försörjningskompetens och klinisk kompetens. Regionerna har praktisk kunskap om vårdens behov, befintliga lagerstrukturer, lokala förutsättningar och konsekvenser för patientnära verksamhet. Region Dalarna anser att befintliga upparbetade strukturer bör användas i så stor utsträckning som möjligt och att regionerna bör involveras genom etablerade samverkansformer, exempelvis CT.

Region Dalarna delar utredningens bedömning att det krävs ändringar i lagstiftningen för att skapa rättsliga förutsättningar för tvingande åtgärder. Det är viktigt att lagstiftningen ger möjlighet att agera när situationen kräver det, men den närmare utformningen i föreskrifter och rutiner behöver utredas vidare tillsammans med regionerna. En fungerande struktur i praktiken förutsätter att ansvar, roller, informationsflöden och beslutsvägar är tydligt definierade.

Inför den fortsatta konkretiseringen vill Region Dalarna betona att regionernas lagerhållning är organiserad på olika sätt. Lager benämns olika och finns både på sjukhusapotek och i vårdverksamheter, och eventuella undantag från lagerhållningskrav hanteras olika. Detta behöver beaktas när

föreskrifter och rutiner tas fram, så att modellen blir praktiskt genomförbar och inte bygger på antaganden om att alla regioner har likartade strukturer.

Region Dalarna vill också framhålla att föreskrifterna behöver utformas så att de skapar faktisk beredskap och handlingsförmåga, utan att medföra en oproportionerligt stor administrativ belastning i den löpande verksamheten. Fokus bör vara att genom lagändringarna möjliggöra nödvändiga åtgärder, medan myndigheter, regioner och andra berörda aktörer tillsammans bör forma de praktiska rutinerna så att de fungerar i vårdens vardag.

Region Dalarna vill vidare uppmärksamma behovet av spårbarhet och dokumentation vid tvingande fördelning, returer, omfördelning och nationella inköp. Spårbarhet bör upprätthållas i så stor utsträckning som möjligt, inklusive genom det nationella e-verifieringssystemet. Befintliga IT-stöd inom läkemedelsförsörjning är inte anpassade för denna typ av hantering, vilket medför manuella processer som ökar sårbarheten.

Region Dalarna bedömer att utredningens förslag kan medföra både direkta och indirekta ekonomiska konsekvenser för regionerna. Tvingande fördelning, omfördelning, returer och eventuella nationella inköp av läkemedel kan innebära ökade administrativa kostnader, behov av anpassade arbetssätt samt ökade krav på dokumentation, spårbarhet och uppföljning. Även kostnader kopplade till transporter, hantering av lager, kassation och eventuella IT-anpassningar behöver beaktas. Region Dalarna vill därför framhålla vikten av att den fortsatta regleringen tydliggör hur kostnader som uppkommer till följd av nationella beslut ska hanteras och fördelas. Det är särskilt viktigt att regionerna inte belastas med oförutsedda merkostnader utan att finansieringsprincipen beaktas. För att förslagen ska kunna genomföras på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt behöver ekonomiska konsekvenser analyseras närmare i samband med att föreskrifter, rutiner och ansvarsfördelning tas fram.

Nationell funktion för samordning och inköp av läkemedel

Region Dalarna ser positivt på inrättandet av en nationell inköpsfunktion. En sådan funktion stärker Sveriges möjligheter att agera samlat vid kritiska läkemedelsbrister och bidrar till ett mer effektivt samarbete med andra länder i Norden och på EU-nivå. En nationell funktion bedöms ge Sverige en starkare förhandlingsposition på den internationella läkemedelsmarknaden än vad enskilda regioner kan uppnå var för sig.

Region Dalarna vill slutligen betona att tidsaspekten är avgörande för att de föreslagna åtgärderna ska få avsedd effekt. Tvingande fördelning, returer, omfördelning och nationella inköp behöver kunna genomföras skyndsamt när en kritisk bristsituation uppstår. Det är även viktigt att det finns beredskap att snabbt utfärda exportförbud om det finns risk för att läkemedel som fysiskt finns i Sverige flyttas till andra marknader.

Sammanfattning

Region Dalarna tillstyrker och välkomnar utredningens förslag. Region Dalarna vill samtidigt understryka att den fortsatta utformningen av föreskrifter, rutiner och ansvarsfördelning behöver ske i nära dialog med regionerna. För att modellen ska bli ändamålsenlig krävs att den tar hänsyn till regionala skillnader i lagerhållning, befintliga IT-stöds begränsningar, behovet av spårbarhet och dokumentation samt vikten av att inte skapa onödig administration i den löpande vårdverksamheten.

Region Dalarna anser att förslagen är ett viktigt steg mot en stärkt nationell beredskap och en mer robust läkemedelsförsörjning för patienter och vårdverksamheter.